

ROTTERDAM DRAAIT DOOR

**Kritiek op en
alternatieven voor
de Rotterdamse
veiligheidsindustrie**

SP.

ROTTERDAM DRAAIT DOOR

Kritiek op en alternatieven voor de Rotterdamse veiligheidsindustrie

SP-fractie Rotterdam

www.rotterdam.sp.nl

Coolsingel 40, kamer 18

Postbus 70012

3000 KP Rotterdam

T. 010 417 33 59

F. 010 414 22 72

sp@stadhuis.rotterdam.nl

Tekst:

Kevin Levie

Met medewerking van:

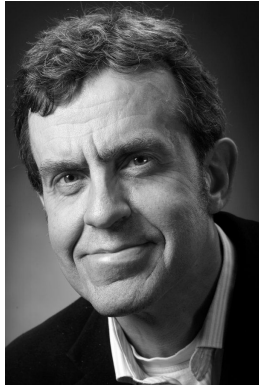
Lot van Baaren, Herman Beekers, Theo Cornelissen,
Leo de Kleijn, Paul Mepschen en Ineke Palm

Voorblad:

Liesbeth Hoogenboom

© SP, mei 2008

Samen werken aan veiligheid

Rotterdamse politici kloppen zich op de borst over de veiligheid in Rotterdam. Week na week stellen ze nieuwe symboolmaatregelen voor, die mensen ervan moeten overtuigen dat hun problemen serieus genomen worden. Ze spreken steeds hardere taal en debatteren voortdurend over incidenten – alles om maar bezig te lijken met veiligheid, en op die manier te proberen stemmen te winnen.

De SP is de eerste partij om de problemen van de mensen in de Rotterdamse wijken serieus te nemen. Wat wij willen is problemen écht oplossen: bijvoorbeeld verloedering, overlast, huisjesmelkers – en bijvoorbeeld ook het gebrek aan kansen voor jongeren in onze stad. We willen de oorzaken van onveiligheid keihard aanpakken, maar wel normaal blijven doen tegen normale mensen. We willen de mensen die iets van hun buurt willen maken stimuleren en belonen, en de politie in staat stellen haar werk beter te doen.

In dit stuk bekijken we de manier van denken over veiligheid die de afgelopen jaren in Rotterdam is ontstaan. Veel maatregelen zijn volgens ons ineffectief of zelfs contraproductief. Waar vroeger te vaak de problemen in de wijken vanuit een ivoren toren werden genegeerd, worden nu vanuit die ivoren toren te veel willekeurige en ineffectieve maatregelen neergegooid.

Over onze analyse en voorstellen willen we graag de mening van zoveel mogelijk mensen horen. Dat is van groot belang om onze alternatieven nog steviger te onderbouwen en daardoor een andere en betere koers op het gebied van veiligheid in Rotterdam meer kans van slagen te geven.

Hebt u suggesties, kritiek, commentaar, of wilt u samen met ons de handen uit de mouwen steken om concrete problemen in de Rotterdamse wijken aan te pakken en op te lossen, neem dan contact met ons op. Uw reactie is van harte welkom via sp@stadhuis.rotterdam.nl.

Theo Cornelissen
fractievoorzitter SP Rotterdam

Wat is er aan de hand?

Rotterdam is in de ban van veiligheid. Sinds de jaren negentig en in het bijzonder sinds de opkomst van Pim Fortuyn en Leefbaar Rotterdam beheerst het onderwerp het debat, zowel landelijk als lokaal. Terecht: om je leven te leven, jezelf te ontplooien en gelukkig te zijn is een veilige, schone en prettige leefomgeving een eerste vereiste. Veel mensen hebben het gevoel dat de criminaliteit om hen heen onvoldoende wordt bestreden.

Dat blijkt ook uit eigen buurtonderzoek dat de SP het afgelopen najaar deed. Veel mensen signaleren dealers, drugskoeriers, prostitutie en inbraken in de buurt. Ze zeggen dat de politie best vaker in de wijk mag komen, meer uit de auto moet komen en meer aandacht moet besteden aan de problemen van gewone mensen. Ook veel andere zaken dragen eraan bij dat mensen zich onbehaaglijk en onveilig voelen in hun wijk: van zwerfvuil en verloedering, tot naalden in de zandbak.

Een kwart van de bevolking is jaarlijks slachtoffer van een misdrijf. Het vaakst gaat het dan om 'vermogensdelicten': het stelen van een fiets of iets uit de auto, een poging tot inbraak, of vernieling. In twee procent van de woningen wordt jaarlijks ingebroken, twee procent van de mensen raakt jaarlijks hun portemonnee kwijt aan een zakkenroller. Toch is ook 5,7 procent van de Rotterdammers slachtoffer van een geweldsdelict, vooral van bedreiging. Een groot deel van de misdrijven wordt overigens niet geregistreerd bij de politie. De afgelopen jaren is het aantal vermogensdelicten licht afgenomen, vooral omdat mensen steeds minder kostbaarheden in huis hebben en hun woningen beter beveiligen. De veiligheidscijfers lopen overigens voor de vier grote steden redelijk gelijk – objectief is Rotterdam de afgelopen jaren niet veiliger geworden dan Amsterdam, Utrecht of Den Haag.

Iedereen is het erover eens dat grote criminaliteit moet worden aangepakt. Veiligheid en leefbaarheid in de buurt heeft echter met nog heel veel meer zaken te maken. Mensen voelen zich meer bedreigd door een inbraak in hun huis dan door een afrekening in het criminele circuit. Van de hoogte van uitkeringen tot de aanwezigheid van groen in de wijk: het heeft allemaal invloed op de objectieve veiligheid en op het veiligheidsgevoel van mensen. Dit stuk gaat niet over álles, maar vooral over de trend en de instrumenten die nu in het Rotterdamse beleid worden ingezet en onze alternatieven daarvoor.

Politici scoren: Rotterdam wordt steeds veiliger!

Ook al is dat op basis van landelijke gegevens nog maar zeer de vraag: de Rotterdamse bestuurders kloppen zich voortdurend op de borst dat Rotterdam steeds veiliger wordt. Dat baseren ze vooral op de eigen licht stijgende veiligheidsindex: in 2007 steeg de index van 7,2 naar 7,3 op een schaal van tien. De Rotterdamse Rekenkamer gaf al jaren geleden aan dat uit de stijging van de index 'te snel en onvoldoende specifiek wordt geconcludeerd dat dit het gevolg is van de gevolgde aanpak'. Ook andere cijfers geven weinig reden tot optimisme. Het wantrouwen en de ontevredenheid van de Rotterdammers tegenover de overheid en de politie is de afgelopen

jaren niet werkelijk afgenomen, en Rotterdam voert nog altijd alle verkeerde lijstjes aan op het gebied van criminaliteit. Mensen zijn in Rotterdam bovendien ontevredener over het optreden van de politie dan in bijvoorbeeld Amsterdam: 47 procent vindt dat de politie in de buurt te weinig zichtbaar is (tegenover 36 procent in Amsterdam) en slechts 38 procent van de Rotterdammers die aangifte doet is tevreden over de afhandeling daarvan (tegenover 52 procent in Amsterdam).

Het Rotterdamse beleid kent naar ons oordeel een grote mate van 'we proberen van alles, dan lukt er vast iets'. Je kunt het veiligheidsbeleid zien als een antwoord op een bestuurlijk legitimiteitsprobleem: het wantrouwen in de overheid en de politiek moet gekeerd worden en dat gebeurt door te proberen zo hard mogelijk op te treden. We zien ook dat veiligheid steeds meer een onderwerp wordt om op te scoren, mee in de krant te komen, en stemmen te winnen.

Roepen om het hardst

Wat mijn oplossing voor het cultureel bepaalde geweld is tegen vrouwen, homo's en andersdenkenden? Oog om oog, tand om tand. Eenvoudig de wapenstok hanteren en zo hard slaan dat [probleemjongeren] een flinke tandartsrekening te betalen krijgen.

Ronald Sørensen (Leefbaar Rotterdam), juli 2007

De waan van de dag

Graag wil ik het college tijdens de eerstvolgende actualiteitenraad vragen stellen over de veiligheidsituatie op Katendrecht. Dit naar aanleiding van het bericht in de Metro van 25 januari 2008 over de overval op Dhr. Samadi, ondernemer aldaar.

Peter van Heemst (PvdA), januari 2008

Niet alleen Leefbaar, ook de PvdA doet eraan mee veiligheid vooral te gebruiken als onderwerp om zich te profileren. Alleen al in januari 2008 werd in de Rotterdamse gemeenteraad op initiatief van de twee grootste partijen zes keer over concrete overvallen of steekpartijen gesproken, vaak uitsluitend op basis van berichten uit de krant en met slechts als doel zelf in de krant te komen. De waan van de dag regeert. Van een fatsoenlijke analyse over veiligheid, van kijken naar de werkelijke oorzaken en oplossingen voor problemen, van het vertrouwen in de politiek terugbrengen door naar mensen te luisteren in plaats van ze met de wapenstok te slaan, is in de Rotterdamse politiek steeds minder sprake.

Wat goed is aan de aanpak van veiligheid in Rotterdam, is dat het onderwerp in een breder verband wordt getrokken. Veiligheid is te lang een exclusief terrein van politie en justitie geweest, waarbij de burger slechts als klant werd gezien. De SP is de eerste om te onderkennen dat veiligheid met heel veel meer te maken heeft: het gaat erom dat mensen zich veilig voelen in en buiten hun wijk, elkaar kennen, het vertrouwen hebben dat er steun en toezicht is op het moment dat dat nodig is. Een veilige stad is meer dan alleen 'criminelen opsluiten'. We maken echter bezwaar tegen symboolmaatregelen die zich slechts richten op de pers en op de korte termijn, die zorgen voor de steeds verdere inperking van burgerrechten, en we ageren tegen politici die hele bevolkingsgroepen wegzetten als crimineel.

De Rotterdamse veiligheidsindustrie

Het Rotterdamse veiligheidsdenken is een industrie geworden: niet alleen hebben heel veel Rotterdamse politici hun stem te danken aan het bestaan van onveiligheid, maar steeds meer mensen ook hun brood. In Rotterdam wordt zo'n 371 miljoen euro uitgegeven aan veiligheid in ruime zin – trekken we 'schoon en heel' daar vanaf, dan blijft zo'n 192 miljoen euro over. Dat bedrag is uiteraard exclusief politie en andere landelijk bekostigde veiligheidstaken. Die 192 miljoen betekent 325 euro per Rotterdammer voor *extra* veiligheidsbeleid dat wellicht vooral is gericht op het veiligheidsgevoel. Het inzicht in die uitgaven en de effectiviteit ervan is erg gebrekkig, constateert ook de Rekenkamer.

Veiligheidsbeleid effectief?

B&W beschikt niet over een onderbouwing van de wijze waarop de genomen maatregelen bij (kunnen) dragen aan de wijkveiligheid. De maatregelen zijn in beperkte mate geëvalueerd op effectiviteit. Het is daardoor niet duidelijk in welke mate de resultaten zijn bereikt dankzij het gevoerde beleid. Ook is daardoor niet duidelijk of het beleid efficiënter uitgevoerd had kunnen worden. (...) De veiligheidsindex biedt veel informatie over verschillende aspecten van veiligheid en leefbaarheid, maar is niet ingericht op het trekken van conclusies over het gevoerde beleid in evaluatieve zin.

Bron: Rekenkamer, 2004

Steeds meer zaken worden onder het kopje 'veiligheid' gebracht – van de aanpak van huisjesmelkers en het repareren van kapotte lantaarnpalen tot het bezighouden van jongeren. Het risico van die manier van kijken is dat het sociale beleid in deze stad alleen nog maar wordt bekeken als ten dienste van en ondergeschikt aan de veiligheid. Gaan we zo kijken, dan veranderen de doelstellingen van het sociale beleid de verkeerde kant op en lopen we het risico dat het sociale deel steeds verder verschaalt. Een wijkagent is er dan niet meer om zich bezig te houden met wat de mensen in de buurt bezighoudt, maar alleen nog om boetes uit te delen. Een jongerenwerker is er dan niet meer om jongeren te helpen een goede toekomst te krijgen, maar alleen nog om overlast te voorkomen. We lopen het risico dat we de sociaal-economische problemen van de mensen in de oude wijken alleen nog maar bekeken worden als 'veiligheidsprobleem'.

De politieke ideeën van degenen die het veiligheidsbeleid maken komen steeds duidelijker in de plannen terug. Veiligheidsbeleid is niet neutraal of 'zonder aanzien des persoons'. Het Rotterdamse veiligheidsbeleid wordt vooral gemaakt door blanke hoogopgeleide mannen van middelbare leeftijd. De nieuwe directeur Veiligheid van de gemeente is 47 en fractievoorzitter van het CDA in Westvoorne - niet bepaald een grote stad. De kans is groot dat hij een ander idee van veiligheid heeft en andere maatregelen voorstaat dan een Surinaamse oma in Spangen, een Marokkaanse IT'er in Noord, een werkloze jongere uit de Tarwewijk, of een Willem de Kooning-student uit Middelland.

Een voorbeeld van waartoe dat beleid leidt, is de manier waarop wordt gekeken naar armoede in de stad. De SP is de eerste om maatregelen voor te stellen en te steunen die armoede bestrijden en de positie van mensen verbeteren. Maar Rotterdam wordt niet veiliger door het wegpesten

van mensen door het slopen van betaalbare woningen, of met de invoering van de Rotterdamwet.

Vertrekkend veiligheidsdirecteur Ton Quadt noemde onlangs zelfs de rustige wijk Zevenkamp als toekomstige probleemwijk, uitsluitend omdat hier een relatief groot aandeel goedkope woningen staat. Het idee dat wijken pas veilig kunnen zijn als er witte mensen met een dikke portemonnee wonen wonen zien we ook terug in de Rotterdamse Veiligheidsindex, waarin omgevingskenmerken wel erg hard meetellen: het aantal mensen met een uitkering in een wijk telt in de index net zo zwaar als het aantal bij de politie geregistreerde inbraken.

De maatregelen-carrousel: enkele voorbeelden

Semantisch sleepnet

Want hoe angstvallig de autoriteiten destijds het rechtsmonopolie afschermden (...), zo gretig zijn zij nu in het verantwoordelijk maken van burgers voor de veiligheidsproblemen. 'Geef ze een rotschop,' was bijvoorbeeld de wat rauwe aanbeveling van minister Remkes voor de aanpak van publiek geweld. Het symboliseert de onmacht van een centrale overheid die het ook niet meer lijkt te weten. (...)

Voor bewoners in probleebuurt [is] onveiligheid in feite een ander woord voor sociale problemen. Onbetamelijkheid, onfatsoen, vervuiling, lawaai, verkeerswangedrag en de buitenlanders' zijn de hoofdklachten van bewoners. Niets om je vrolijk over te maken, maar het heeft met criminaliteit niet zoveel te maken. (...) Veiligheid functioneert als een semantisch sleepnet voor problemen die variëren van terrorisme tot vervuiling en van overlast tot georganiseerde misdaad.

Bron: De Veiligheidsutopie, Hans Boutellier 2005

Steeds meer onderwerpen worden onder het kopje veiligheid gebracht: in de woorden van criminoloog Hans Boutellier functioneert veiligheid als 'semantisch sleepnet'. De bestuurskracht van politici wordt steeds vaker afgemeten aan hun veiligheidsaanpak, en alle aandacht voor incidenten rond veiligheid leidt tot een steeds hardere lijn. Het veiligheidsvraagstuk heeft de neiging om andere maatschappelijke problemen steeds verder te gaan overschaduwen.

Dat beeld krijgen we ook uit het vijfjarenactieprogramma veiligheid van de gemeente. Het verbeteren van de kwaliteit buitenruimte en de woningvoorraad; stimuleren van actief burgerschap; werken aan integratie en het bestrijden van radicalisering; het bestrijden van zwartrijden in het openbaar vervoer; het verminderen van het aantal Antilliaanse schoolverlaters; het aanpakken van hoerenlopers door hun vrouw in te lichten; business improvement districts zodat ondernemers meebetalen aan veiligheid; de lijst van maatregelen is schier oneindig.

Een aantal maatregelen zijn heel terecht. Een aantal hadden in de eerste plaats niet onder het veiligheidsbeleid moeten vallen, of zijn niet effectief. Dat versterkt ons idee dat er veel geprobeerd wordt om vooral doortastend te *lijken*, onder het motto 'we proberen van alles, dan lukt er vast iets'. Een aantal voorbeelden:

- **FF Kappe.** Een overlastgevende jongere kan straks van de burgemeester een gedragsbevel krijgen. Houdt een jongere zich niet aan dat bevel, dan kan hij of zij strafrechterlijk worden vervolgd. Met het gedragsbevel maakt de gemeente gedrag strafbaar, dat het normaal niet is. Minister Donner geeft als voorbeelden van dergelijk gedrag 'het zitten op vensterbanken van woningen of het iemand in het openbaar toewensen van bepaalde ziektes.' De burgemeester kan een jongere bijvoorbeeld een verbod geven 'om met een bepaalde persoon om te gaan', 'een verbod om drugs en alcohol te gebruiken', 'een verbod om vuil op straat te werpen etc.' Iedere vorm van gedrag die de burgemeester niet ziet zitten, kan straks uiteindelijk worden bestraft met drie maanden gevangenisstraf of een geldboete tot 3700 euro.

De maatregel leidt naar ons oordeel tot het willekeurig strafbaar maken van gedrag dat volgens bepaalde mensen niet aan de norm voldoet, en legt die bevoegdheid in handen van één persoon – de burgemeester – in plaats van in de handen van de rechter, zoals dat in een rechtstaat hoort. Het idee is gebaseerd op de Engelse ASBO's (Anti-Social Behaviour Orders): in dat land kregen mensen al verboden 'om het eigen huis via de voordeur te betreden' en straf voor zaken als 'sarcastische opmerkingen maken tegen de burens'.

- **Interventieteams.** In Rotterdam worden jaarlijks 25.000 huisbezoeken door interventieteams gebracht. Met de huisbezoeken neemt de overheid een kijkje achter de voordeur van de burger. De SP is daarover, net als de Rotterdamse Ombudsman, uiterst kritisch. Mensen worden overrompeld en geïntimideerd; soms staan wel acht tot tien mensen voor de deur; zij dringen zich naar binnen en vragen geen toestemming; eenmaal binnen gaan ze op expeditie door het hele huis; ze voelen aan lakens en kijken in keukenkastjes; mensen worden behandeld als crimineel en krijgen persoonlijke vragen op zich afgevuurd: zo werd aan mensen gevraagd met wie ze de nacht doorbrachten.

Die Rotterdamse praktijk heeft weinig met veiligheid en veel met intimidatie te maken. Natuurlijk moet de overheid een kijkje achter de voordeur kunnen nemen als iemand crimineel is of verdacht wordt van ernstige fraude – maar dat kán ook al. In Rotterdam wordt, vinden met ons veel deskundigen, opgetreden op een manier die in strijd is met de wet, met de basisrechten van mensen en met algemene normen van menselijkheid.

Interventieteams in de praktijk

Rabassah legt Stam uit dat hij bezig is met een procedure over de huisvestingsvergunning en dat daarin nog geen eindoordeel geveld is. De heer Stam zegt daarop: 'Ik wil geen discussie met jou. Je moet nu het huis verlaten.'

Rabassah vraagt Stam naar de reden van de huisuitzetting. Stam geeft geen antwoord, maar beweert *dat de familie Rabassah stroom heeft gestolen*. (...) Rabassah en zijn vrouw verlaten (...) de woning. 'Onder deze druk en omstandigheden kon ik niet anders dan het huis verlaten. We hebben de hele nacht op straat gezworven. Mijn vrouw is nu nog steeds bang.' (...)

Onderzoek heeft de ombudsman geleerd dat het interventieteam op pad was gestuurd door deelgemeentelijke bestuurders die klachten (van kennissen) hadden ontvangen over het wangedrag (...) van pubers uit van het kroostrijke gezin dat boven de heer Rabassah woont.

Bron: Baas in eigen huis, Rotterdamse Ombudsman 2007

(De familie Rabassah bleek niets verkeers te hebben gedaan. Ondertussen was de stroom afgesloten en werden stalen deuren voor de woning geplaatst.)

- **Rotterdamwet.** Naar ons idee heeft de Rotterdamwet, die beoogt mensen zonder inkomen uit werk uit te sluiten van een woning in bepaalde wijken, niet zoveel met veiligheid te maken. Toch wordt de wet daarmee voortdurend in verband gebracht.

De wet is een paradepaardje van Leefbaar Rotterdam en voormalig wethouder Marco Pastors. De uitvoering kostte in Rotterdam tot nu toe 846.193 euro, om 184 mensen uit te sluiten van een woning: 4500 euro per afwijzing! Zowel de reacties van woningcorporaties en bewoners als de cijfers laten zien dat de wet ineffectief is. Nog geen enkele andere gemeente heeft er gebruik van gemaakt. Toch wordt hij voortdurend gepresenteerd als noodzakelijk voor de aanpak van problemen in de wijken, met name de veiligheid.

- **Preventief fouilleren.** Hoewel het aantal fouilleeracties in Rotterdam geleidelijk afneemt, worden er nog altijd zo'n 10.000 mensen per jaar gefouilleerd. In de afgelopen vijf jaar werden bij 389 fouilleeracties 2539 wapens gevonden – veel steek- en slagwapens, soms een islamitische slager met messen in zijn achterbak, en 84 vuurwapens. In 2007 werden slechts vijf vuurwapens gevonden. Aan de acties werden 41430 arbeidsuren besteed: dat komt neer op zo'n 16 uur per wapen of 493 uur (ruim 13 werkweken) per vuurwapen. Je kunt je afvragen of de tijd van onze agenten niet beter besteed kan worden.

De gemeente stelt dat de fouilleeracties effectief zijn omdat het aantal wapenincidenten in de buurten is gedaald. Of dat komt door preventief fouilleren is echter de vraag. Er zijn ook buurten die een volkomen tegengestelde trend vertonen: in Oud-Charlois, een fouilleergebied, verdubbelde het aantal wapenincidenten. De aangewezen veiligheidsrisicogebieden worden steeds groter en voor langere tijd aangewezen, en de redenen voor fouilleeracties worden steeds onbegrijpelijker.

Het is van belang ons te realiseren dat optreden als dit ook zelf kan bijdragen aan meer onveiligheidsgevoel: als mensen permanent in een veiligheidscontext leven, leidt dat tot meer angst en wantrouwen. Wat de SP betreft is preventief fouilleren daarom, vooral ook gezien de geringe effectiviteit, uitsluitend bedoeld voor uitzonderlijke situaties waarin de veiligheid acuut wordt bedreigd – zoals het wetsartikel dat fouilleren toestaat ook ooit bedoeld was.

Marktbezoekers tegen de muur

Vorige week donderdag vond er een grote fouilleeractie plaats op de Grote Visserijmarkt. Zo'n honderd marktbezoekers werden gecontroleerd tegen de muur van wijkgebouw Pier 80. Daarbij is geen enkel wapen aangetroffen. De SP wil vandaag in de gemeenteraad uitleg over de aanleiding om marktbezoekers lastig te vallen tijdens de wekelijkse boodschappen. Theo Cornelissen: 'De gemiddelde moeder heeft geen mes in de kinderwagen liggen om de groenteman een lesje te leren.'

In januari heeft de burgemeester de deelgemeente Delfshaven aangewezen als veiligheidsrisicogebied voor de duur van een half jaar. Dat betekent dat overal en altijd gefouilleerd mag worden. De laatste tijd hoort de SP vaker over fouilleeracties in de wijk die geen enkel resultaat opleveren. (...) Cornelissen: 'Omdat er nauwelijks wapens zijn gevonden, vragen wij ons af of er werkelijk sprake was van acuut onveilige situaties.' Volgens de gemeente was de actie bedoeld als 'statement naar de wijk'.

Bron: SP Rotterdam, april 2008

- **Cameratoezicht.** In Rotterdam is er inmiddels vast cameratoezicht in tien gebieden in het centrum, Delfshaven en Feijenoord en daarnaast mobiel toezicht in grote delen van Delfshaven. Rotterdam telt inmiddels 140 camera's in de publieke ruimte die live worden uitgekeken, en daarnaast heeft ook de RET 1200 camera's in en om het metronetwerk in gebruik. Dat aantal blijft groeien en onder andere PvdA-fractievoorzitter Peter van Heemst stelde onlangs voor in Rotterdam ook zogenaamde sprekende camera's te gaan gebruiken.

Hoewel de gemeente stelt dat er veel incidenten via de camera's worden geregistreerd, is het een terechte vraag hoeveel incidenten gewoon waren gerapporteerd als er een agent rondloopt of een omstander 112 belt. Het Openbaar Ministerie kan slechts twee voorbeelden uit de afgelopen jaren noemen van situaties waarbij camera's behulpzaam waren voor de opsporing. Het grootste deel van de cijfers over de incidenten die dankzij camera's zijn gerapporteerd is ook niet verrassend: in uitgaansgebied Stadhuisplein zijn bijvoorbeeld veel APV-overtredingen op de camera gezien (denk aan wildplassen) en op de West-Kruiskade zijn met de camera's veel drugsdealers ontdekt. Van die problemen is iedereen al op de hoogte en met de camera's zijn ze echt niet opgelost.

Ook landelijk wordt zeer weinig fatsoenlijk onderzoek naar cameratoezicht gedaan. Een preventieve werking hebben de camera's in de grote stad in ieder geval niet, blijkt uit evaluaties; hooguit kunnen ze soms bijdragen aan de opsporing. Een camera is bovendien hoe dan ook geen volwaardig alternatief voor een politie-agent op straat. De SP blijft daarom vinden: alleen in uitzonderlijke en tijdelijke situaties, niet als dagelijks instrument.

- **Stadswachten krijgen handboeien** in Rotterdam, om te beginnen met een proef in Charlois. Dat is een 'keihard antwoord op personen die de straat vervuilen, agressief zijn of hun legitimatie niet bij zich hebben'. Inderdaad worden stadswachten door sommige Rotterdammers niet serieus genomen, en hebben ze formeel geen bevoegdheden. Maar dat ze die bevoegdheden niet hebben, komt ook omdat aan hen minder eisen worden gesteld dan aan politie-agenten. Als zij mensen mogen gaan oppakken, wekt dat willekeur en misstanden in de hand – zeker als dat zoals de kranten beschrijven gaat gebeuren voor overtredingen als 'papiertjes op straat gooien' of 'tegen een gevel plassen'.
- **Mosquito's** duiken overal op in Rotterdam: kleine kastjes die bedoeld zijn om hangjongeren te verjagen met een irritante hoge zoemtoon. Inmiddels hangen er zeventig in de regio Rijnmond, waarvan een groot gedeelte in Rotterdam. Het apparaat verplaatst een probleem slechts en lost het niet op, vindt de SP. Bovendien treft het geluid veel jongeren, kinderen en zelfs baby's die niets verkeerd doen. Sommige jongeren moeten op Zuidplein omlopen als ze de bus willen nemen zonder hoofdpijn te krijgen. De Rotterdamse Jongerenraad sprak zich al eerder uit tegen het apparaat en de SP-jongeren deelden oordopjes aan jongeren uit.

Op dit moment doet minister Ter Horst onderzoek naar de juridische toelaatbaarheid van het apparaat. Tot die tijd worden geen nieuwe mosquito's geplaatst, maar blijven de bestaande gewoon doorloeien. Het gemeentebestuur heeft nauwelijks overzicht over op welke plaatsen het apparaat hangt en door wie ze geplaatst zijn. De SP ziet de mosquito het liefst geheel verdwijnen, maar het minste is wel dat er geen apparaten in de stad hangen waar niemand toestemming voor heeft gegeven.

Samenscholingsverbod

Joshua: 'Ik stond hier gewoon met een paar vrienden – zes – voor m'n deur. Toen kwam de politie en ze zeiden: degene die hier woont heeft gebeld en klaagde over overlast. Toen zei ik: ja, ik woon hier zelf. Hij zei: je moet weg – en ik zei: ik sta voor m'n eigen deur. Zei 'ie: ja, je praat stoer, en je krijgt een boete.'

Anthony: 'Hij pakt 'm, je weet toch, hij duwt 'm in die auto en hij zegt: nu je muil dicht houden. Hij zegt: nu krijg jij een boete en dit en dit. Ik zeg: jongen, m'n moeder woont hier. Hij praat niet terug, hij zegt: je krijgt gewoon een boete, klaar.'

Joshua: 'Ik voel me belazerd, verrot, voor je eigen deur. Het is je buurt, weet je, als je van de politie hier niet mag staan met je vrienden, waar dan wel?'

Bron: *PREMtime*, oktober 2007

- **APV (Algemene Plaatselijke Verordening)**. De lokale regels die erop gericht zijn overlast tegen te gaan, worden steeds verder uitgebreid. De definitie van overlast is daarbij behoorlijk ruim: Rotterdam kent niet alleen een gebiedsontzegging voor ernstige overlastgevendende, maar ook een samenscholingsverbod, een bedelverbod, een slaapverbod, een muziekmaakverbod en een verbod op openbaar drankgebruik. Sommige daklozen komen in de gevangenis terecht door een opstapeling van boetes omdat ze op straat slapen en getroffen worden door agenten die hun boetequotum op een makkelijke manier willen halen. Toen na het bedelverbod bleek dat steeds meer mensen zich als straatmuzikant voordeden, werd een verbod op straatmuzikanten zonder vergunning ingevoerd. De gebiedsontzeggingen jagen mensen door de stad.

In het algemeen worden de regels in de Algemene Plaatselijke Verordening steeds verder uitgebreid en opgerekt. Niet alleen lijkt het motto 'als we problemen niet zien, bestaan ze niet' te zijn, zoals in het geval van daklozen, ook wordt steeds meer vrijheid gelaten aan de willekeur van politie en burgemeester. Het samenscholingsverbod leidt ook tot excessen: zo kregen al eens moeders die voor de school van hun kinderen met elkaar stonden te praten een boete.

De laatste willekeurige aanwinst is een APV-regel, bedoeld om zakkenrollen tegen te gaan, die verbiedt zich '*zodanig te gedragen dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat dit geschiedt met het oogmerk wederrechtelijk een aan een ander toebehorend goed weg te nemen*'.

Veel maatregelen worden ingezet om maar *iets* te doen, zonder zich af te vragen welke problemen eraan ten grondslag liggen, of een maatregel echt werkt, en wat de neveneffecten zijn. Vaak worden ze nauwelijks geëvalueerd, of alleen door subjectieve onderzoeksbureaus die door de gemeente worden ingehuurd.

SCP-onderzoekers stellen dan ook dat 'het merendeel van de maatregelen die de afgelopen 25 jaar door de overheid zijn ingezet, blijkt niet te zijn geëvalueerd op de effecten die zij mogelijk hebben op de sociale veiligheid'. Evaluaties die er wel zijn voldoen veelal niet aan 'de minimale kwaliteitseisen die aan een dergelijke evaluatie gesteld mogen worden'.

Veel problemen niet aangepakt

Terwijl op allerlei problemen symboolmaatregelen worden verzonnen, worden veel echte problemen niet aangepakt. Drie voorbeelden van problemen in Rotterdam op het vlak van veiligheid, overlast en verloedering waaraan het college te weinig doet:

- **Jongerenwerk.** Criminele jongeren moet je aanpakken, maar er zijn ook duizenden jongeren in Rotterdam die gewoon hun vrienden willen ontmoeten en plezier willen maken. Met het nieuwe actieplan van de gemeente komen er in Rotterdam vijftig jongerenwerkers bij. Dat klinkt mooi, maar ook dan is er nog slechts één jongerenwerker per 670 Rotterdamse jongeren beschikbaar. Bovendien wordt het jongerenwerk in toenemende mate gereduceerd tot het 'voorkomen van overlast'. Zo wordt het een schaamlap voor repressief veiligheidsbeleid. En dat terwijl sinds de jaren tachtig al flink is gesneden in het tiener- en jongerenwerk – niet alleen in het aantal jongerenwerkers zelf, ook in voorzieningen en jongerencentra. Er zijn te weinig activiteiten, veel buurthuizen zijn nauwelijks meer open. Geld zodat jongeren zelf iets kunnen organiseren is er niet. Op een gemeentebegroting van ruim vier miljard euro gaat er voor jongerenwerk slechts zo'n 11,5 miljoen euro per jaar naar de welzijnsstichtingen. Bij die stichtingen is vaak ook nog eens veel overhead. Jongeren van de straat jagen zonder ze een alternatief te bieden: dat kan niet. Jongeren die niets verkeerd doen moeten we echte kansen en voorzieningen bieden, en niet het slachtoffer maken van repressieve symboolmaatregelen.
- **Huisjesmelkers.** De plannen van de gemeente om verwaarlozing van panden door huisjesmelkers tegen te gaan zijn volstrekt onvoldoende. De gemeente wil tot 2010 slechts aan 5000 woningen van huisjesmelkers aanpakken. Dat is het topje van de ijsberg. Willen we echt iets aan de problemen doen, dan moeten huisjesmelkers en vastgoedsspeculanten veel harder worden aangepakt en waar nodig onteigend. Jaarlijks worden in Rotterdam 600 hennepkwekerijen opgerold en overal worden 'illegale verblijfsinrichtingen' aangetroffen. Volgens de recente evaluatie van de Rotterdamwet staat in de hotspotgebieden zo'n dertig procent van de particuliere huurwoningen (administratief) leeg. In sommige wijken, zoals de Tarwewijk, bestaat ruim dertig procent van de woningen uit particuliere huur. De Rotterdamse huurteams voeren 800 procedures per jaar voor Rotterdamse huurders bij de Huurcommissie over huren en onderhoud, en krijgen in 99 procent van de gevallen gelijk. Naast illegale activiteiten leiden praktijken van huisjesmelkers en slecht onderhoud ook tot verloedering van wijken.
- **De Polen komen,** en Rotterdam is er niet klaar voor. Met Polen is niets mis, met overlast wel. Lage lonen en overbewoning, in combinatie met concentratie van duizenden mensen die de taal beperkt beheersen en weinig binding hebben met de stad in slechts een klein aantal kwetsbare wijken, zorgen voor problemen en overlast – omwonenden hebben volgens Bureau Frontline in vijftig procent van de gevallen last van in hun wijk of blok gehuisveste Midden- en Oost-Europese werknemers. De politiek moet de toestroom van Polen in goede banen leiden: door uitzendbureaus weer vergunningplichtig te maken en een verantwoordelijkheid te geven; door te zorgen dat werknemers fatsoenlijk betaald worden; door met regels overbewoning te voorkomen; door met bemiddelaars die de taal spreken in de wijken aan de slag te gaan.

Naar een écht veiliger Rotterdam

Wat we nodig hebben is een aanpak van de veiligheid en leefbaarheid die wél werkt. Dat betekent dat er een einde moet komen aan de borstklopperij, loze kreten en symboolmaatregelen van PvdA-, VVD- en Leefbaar-bestuurders. De SP denkt dat het anders kan en doet hieronder voorstellen om de problemen in de stad op een andere manier aan te pakken.

- **Stel de politie in staat z'n werk goed te doen.**

Er moet, vooral landelijk, veel verbeterd worden voor de politie. De SP was de enige partij in de Rotterdamse gemeenteraad die de acties van politieagenten voor een fatsoenlijk salaris wilde ondersteunen. We willen meer wijkagenten op straat. De prestatiecontracten bij de politie moeten afgeschaft worden: het gaat er niet om zoveel mogelijk boetes uit te schrijven. De SP deed onlangs voorstellen om de bureaucratie waar agenten mee te maken krijgen te verminderen.

Een betere politie voor hetzelfde geld

Politici praten veel over veiligheid, maar investeren te weinig in de mensen die voor die veiligheid moeten zorgen. Politieagenten hebben veel te verduren gehad: prestatiecontracten, reorganisaties en meer in plaats van minder werkdruk. De kloof tussen de werkelijkheid van 'Den Haag' en de werkelijkheid van de straat is groot. Voor problemen waar agenten in de praktijk dagelijks tegenaan lopen is nauwelijks aandacht. De SP wil daar verandering in brengen.

Politieagenten zijn idealisten. Het werk is vaak zwaar en soms levensgevaarlijk en ze maken veel uren. Daar tegenover staat helaas een bescheiden salaris, maar ook bureaucratisch wantrouwen. De SP voerde de laatste maanden gesprekken met agenten op de werkvloer. Dat leidde tot tien voorstellen om het dagelijkse werk voor politieagenten makkelijker te maken. Deze voorstellen vragen slechts geringe investeringen en zullen in de toekomst juist geld opleveren. Ze zijn gebaseerd op vertrouwen in de kennis en kunde van de agent op straat.

Bron: Een betere politie voor hetzelfde geld, SP 2007

- **Vergroot het vertrouwen: neem aangiftes serieus en houd mensen op de hoogte.**

Veel mensen hebben weinig vertrouwen in de politie, omdat zij andere prioriteiten stelt, aangiftes niet opneemt of mensen niet informeert over het verloop van hun melding. Er moet voldoende capaciteit zijn om alle aangiftes in behandeling te nemen en serieus te nemen - ook bijvoorbeeld van discriminatie of homogereleerd geweld.

Voor zover het de privacy van verdachten niet schaadt, moet iedereen die melding of aangifte doet bij de politie en die daar prijs op stelt, geïnformeerd worden over wat er verder met zijn melding gebeurt – ook als mensen zelf geen belanghebbende zijn.

- **Niet alleen meer blauw, ook anders blauw!**

Het niveau van het toezicht en de handhaving moeten we niet steeds verder uithollen, bijvoorbeeld door Stadstoezicht handboeien te geven. De mensen die op straat zorgen voor onze veiligheid moeten juist beter opgeleid worden: er is niet alleen behoefte aan meer blauw, maar ook aan anders blauw. Stadstoezicht zou daarom beter een onderdeel van de politie kunnen worden.

Op iedere straathoek een agent neerzetten heeft weinig zin: het gaat erom wat die agent doet. De SP heeft weinig vertrouwen in de herbezinning van de politie op haar kerntaken: in veel buurten is het effectiever als een agent samen met een opbouwwerker op stap gaat, dan wanneer agenten er alleen zijn om boetes te schrijven.

– **Investeer in reclassering en begeleiding.**

De afgelopen jaren is veel bezuinigd op de reclassering en begeleiding van ex-gedetineerden. Dat betekent dat te veel mensen die ooit de fout in zijn gegaan na het uitzitten van hun straf zonder goede hulpverlening terug de wijken in gaan. Niemand is erbij gebaat dat mensen snel terugvallen in hun oude gedrag. Intensieve begeleiding op weg naar meer perspectief, een woning, een baan, is daarom nodig. De SP wil daarom stevig inzetten op meer reclassering en hulpverlening na detentie.

Investeren in reclassering is werken aan veiligheid

Wie alle ontwikkelingen tezamen beziet, kan niet anders dan concluderen dat er ten aanzien van gedetineerden en ex-gedetineerden een destructief beleid gevoerd wordt. Puur straffen lijkt de norm: op alles wat kan bijdragen aan resocialisatie wordt gekort, van onderwijs tot het onderhouden van contact met de familie. Het merendeel van de gevangenen wordt bij ontslag volstrekt aan zijn of haar lot overgelaten. Het kan niemand verbazen dat dit alles niet bijdraagt aan het verminderen van de nu reeds torenhoge recidive. De opstellers van dit zwartboek zijn van mening dat als dit beleid ongewijzigd wordt voortgezet, de negatieve effecten niet beperkt zullen blijven tot de gedetineerden alleen. De samenleving roept om meer veiligheid, maar als deze ontwikkelingen niet worden gekeerd zal zij het tegenovergestelde krijgen. Daarom moeten de verslechtingen zo snel mogelijk teruggedraaid worden.

Bron: Morgen moet het beter, een zwartboek over de verslechtingen in de gevangenis en bij de reclassering, SP 2005

– **Begeleid mensen die dreigen te ontsporen één-op-één.**

Nog beter dan begeleiding achteraf is het om te voorkomen dat mensen in de criminaliteit en in detentie terecht komen. Bezuinigingen op jongeren- en buurtwerk moet worden teruggedraaid. Maatschappelijk werk, bijvoorbeeld op en rond scholen, moet worden uitgebreid.

In de huidige situatie zijn te veel mensen verantwoordelijk voor dezelfde groep probleemjongeren: honderden politici, professionals, politieagenten, jongerenwerkers, onderzoekers houden zich met de problemen bezig. Dat moet en kan anders: jongeren die dreigen te ontsporen hebben intensieve één-op-één-begeleiding nodig.

Benoem de échte problemen

- **Pak de oorzaken van overlast en verloedering hard aan.**

Veel overlast kan worden voorkomen als we kijken naar de oorzaken van problemen. In Rotterdam worden 600 hennepkwekerijen per jaar opgerold, waaromheen veel overlast en criminaliteit is. Zouden we ons softdrugsbeleid veranderen, dan zouden heel veel van die problemen verdwijnen. Dat beleid is nu vooral gebaseerd op emotie: op basis van arbitraire criteria worden coffeeshops gesloten, terwijl deskundigen zeggen dat daardoor de problemen en overlast in de stad alleen maar zullen toenemen. De SP is voor legalisering van de 'achterdeur' van de coffeeshops.

De problemen in buurten die Midden- en Oost-Europese werknemers soms veroorzaken, worden een stuk kleiner als we uitzendbureaus en werkgevers verplichten hun verantwoordelijkheid te nemen. Op dit moment heeft de gemeente te weinig overzicht over waar werknemers zich vestigen, onder welke arbeidsvoorwaarden ze werken en welke problemen daardoor ontstaan in de Rotterdamse buurten en op de scholen in onze stad.

- **Ga de strijd aan tegen huisjesmelkers en verpaupering.**

Een hardere aanpak van huisjesmelkers en vastgoedspeculanten kan niet alleen de fysieke verloedering maar ook veel ellende in de panden voorkomen. De gemeente moet veel vaker gebruik maken van het recht om panden op te knappen of te onteigenen, ook bij langdurige leegstand.

Tegelijkertijd zorgen we dat mensen geen slachtoffer worden van een harde aanpak van verloedering: mensen zijn niet geholpen als ze op straat worden gezet doordat hun huisbaas wordt aangepakt.

Steeds vaker is de verloedering van wijken ook de schuld van woningcorporaties: corporaties plegen geen onderhoud meer om dat later te kunnen gebruiken als reden voor sloop. Aan die praktijk moet een einde worden gemaakt.

- **Doe normaal tegen normale mensen, en maak niet strafbaar wat dat niet is.**

De veiligheidsindustrie die iedere week een nieuwe repressieve maatregel verzint, leidt tot excessen tegenover onschuldige Rotterdammers. Ook daklozen, hangjongeren en bijstandsmoeders zijn normale mensen die met respect behandeld dienen te worden. Mensen zijn onschuldig tot het tegendeel bewezen is – en zelfs dan verliezen ze nog niet hun recht op privacy en een fatsoenlijke behandeling.

Als alle andere middelen om mensen uit de criminaliteit te houden niet werken, hebben we de politie en het strafrecht. In onze wet is duidelijk vastgelegd wat wel en niet mag. Het is een hellend vlak als de burgemeester gedrag strafbaar mag verklaren dat afwijkt van zijn eigen normen.

- **Reduceer niet alles tot veiligheid en benoem de echte problemen.**

Veiligheid hangt met alles samen, maar veiligheid is niet alles. Goed aan het Rotterdamse veiligheidsbeleid is dat niet alleen naar politie en justitie wordt gekeken: veiligheid is ook een zaak van burgers, ondernemers, gemeentelijke diensten en maatschappelijke organisaties. Dat betekent echter niet dat alles ondergeschikt gemaakt moet worden aan veiligheidsbeleid: van jongerenwerkers tot daklozenopvang, ze zijn er om mensen te helpen hun toekomst vorm te geven en niet slechts om overlast te voorkomen. De buurtagent moet zich met alle

aspecten van een buurt bezig kunnen houden, niet alleen op het vlak van repressie. Sociaal beleid is er om de tweedeling tegen te gaan, en niet alleen om de veiligheid te vergroten. Veiligheid is het resultaat van een hoop goede dingen: voorwaarden voor een veilige stad zijn voldoende kansen voor alle Rotterdammers, voldoende werk en goed onderwijs. Dat zijn ook de échte problemen die we moeten benoemen.

De echte problemen benoemen

De culturele verklaringen van wetenschappers voor het hinderlijke gedrag van 'Marokkaanse' jongens klinken logisch en worden dus makkelijk opgepikt en steeds herhaald in het publieke debat. Maar kloppen ze wel? (...) 'Elke vorm van cultureel verschil jaagt processen aan waarbij een groep blijvend tot minderheid wordt bestempeld. En daar reageren "Marokkaanse" jongens juist zo fel op. Je moet zorgen dat ze niet terechtkomen in een straatcultuur. Die jongens moeten omarmd worden in een gezonde psycho-sociale omgeving. Ze moeten leren dat het meer oplevert als ze mijn en dijn scheiden, hun behoeftebevrediging uitstellen en beheerst optreden. Maar daarvoor moeten ze uit het sociale isolement worden gehaald. Dat betekent meer jongerenwerk en dat ligt momenteel politiek niet lekker. Enkel hard straffen heeft geen zin. Je kunt er vergif op innemen dat je daarmee juist allerlei vormen van delinquent gedrag in stand houdt. Je lokt er gewelddadige reacties mee uit van jongens die daar in eerste instantie niet aan mee zouden doen.'

De Jong bepleit een tweesporenbeleid. Het conflict tussen de 'Marokkaanse' straatjongens en de rest van de samenleving moet teruggebracht tot normale proporties: 'Haal het stempel "typisch Marokkaans" eraf. Tegelijkertijd moeten we focussen op de voorkant van het probleem, niet op de achterkant zoals we nu al jaren doen.'

Bron: de Groene Amsterdammer over het onderzoek van Jan-Dirk de Jong naar Marokkaanse jongeren in Amsterdam-West, 2007

– Geen vertrutting van de stad onder het mom van veiligheid.

Overlast en verloedering pakken we aan, maar we maken een scherp onderscheid met maatregelen die vooral de vertrutting van de stad in de hand werken. Uit naam van de veiligheid worden coffeeshops gesloten zonder dat ze overlast geven, mag er tijdens Koninginnedag geen biertje op straat meer worden gedronken, en worden cafés gedwongen hun terrassen klein te houden. Wie muziek wil maken op straat wordt op de bon gezet en bedelaars worden door de politie door de stad gejaagd. Die vertrutting leidt uiteindelijk niet tot een grotere veiligheid en wél tot een minder prettige stad.

Maak veiligheid samen met de mensen

– Betrek bewoners bij de wijk

Een goed veiligheidsbeleid begint met het betrekken van bewoners. Zij hebben het beste zicht op wat in hun wijk nodig is. Veiligheid betekent: draagvlak creëren onder alle Rotterdammers en mensen serieus bij hun wijk betrekken. Dat moet niet alleen in de vorm van 'buurtconciërges', maar vooral ook door welwillende mensen in de wijk te belonen en mensen echte zeggenschap over hun wijk te geven.

Behalve mogelijkheden scheppen voor mensen om het zelf te doen, moet de gemeente Rotterdammers ook veel meer betrekken bij wat er al gebeurt. Bijvoorbeeld door veel vaker bewoners van een wijk uit te nodigen om samen te praten over de buurtproblemen en de veiligheid, én met wat daar uitkomt daadwerkelijk iets te doen – in ieder geval bij het

opstellen van wijkveiligheidsplannen.

In iedere wijk willen we een wijkveiligheidspunt starten, bijvoorbeeld in een buurthuis, waar mensen terecht kunnen met vragen en meldingen over hoe schoon, heel en veilig hun leefomgeving is.

– **Geef trekkers in een buurt de ruimte**

In veel wijken is de sociale cohesie en samenhang sterk afgenomen en dat heeft invloed op zowel de objectieve veiligheid als op het veiligheidsgevoel van mensen. Mensen hebben liever herkenbaarheid en vertrouwen, dan anonimiteit en grootschaligheid. We moeten opnieuw werken aan sociale samenhang.

In veel buurten zijn er mensen die dat ook willen en daaraan bijdragen. Vaak doen ze dat gewoon zélf omdat ze het belangrijk vinden: sigarenboeren die jongeren aanspreken en daklozen een kopje koffie geven, buurtvaders die de kinderen een beetje in de gaten houden, oma van nummer 11 die altijd de politie belt als ze uit haar raam iets ziet gebeuren, studerende twintigers die tieners uit hun wijk begeleiden.

Goed burgerschap mag best beloond worden, het liefst in een vorm waar de buurt iets aan heeft. Sleutelrollen om met oplossingen voor problemen in de wijk te komen, willen we veel meer aan sleutelfiguren in de wijk geven: bijvoorbeeld aan jongerenwerkers en bewonersorganisaties. Initiatieven van jongeren die zelf jongeren aanspreken en Marokkaanse buurtvaders die een oogje in het zeil houden, breiden we uit.

We willen eraan werken dat mensen in een buurt elkaar weer op gedrag durven aan te spreken: hangjongeren zijn voor ouderen een stuk minder eng als ze elkaar kennen.

Opvallend is dat in COS-onderzoeken 40 tot 45 procent van de Rotterdammers zegt dat ze betrokken willen zijn bij hun straat of buurt, maar dat een veel geringer gedeelte dat daadwerkelijk is. Dat heeft er ook mee te maken dat mensen te weinig écht iets te zeggen krijgen, werkelijk medeverantwoordelijkheid kunnen dragen voor hun wijk en daarbij worden ondersteund. We moeten manieren vinden om mensen te ondersteunen, zonder hen te bedelven onder nieuwe structuren en bureaucratie. Dat gebeurt bijvoorbeeld met Opzoomeren: van een initiatief van bewoners om de leefbaarheid te verbeteren is het verworpen tot de gemeentelijke verstrekking van kerstboomversiering.

Jongeren niet stigmatiseren

De kernboodschap van dit advies is dat politici en beleidsmakers zich niet te gemakkelijk moeten laten leiden door hypes en incidenten rond hangjongeren. Hypes en incidenten verleiden gemakkelijk tot snelle interventies die niet echt iets oplossen. Lokale situaties verschillen zodanig van elkaar dat het altijd loont een grondige analyse te maken, van de jongeren en van de interactie met omwonenden en andere betrokkenen. Op basis daarvan kan men een gerichte combinatie inzetten van correctieve en ondersteunende interventies; een combinatie van een harde en een softe aanpak. (...)

De term 'hangjongere' wordt ten onrechte op een grote categorie jongeren geplakt en levert te snel een associatie op met overlast en crimineel gedrag. Een dergelijk etikettering is ongelukkig zowel voor alle goedwillende jongeren in de publieke ruimte – stigmatiserend – als voor andere betrokkenen – leidt onnodig tot angstgevoelens.

Bron: Tussen flaneren en schofferen, RMO 2007

– **Geef jongeren in de buurt de ruimte.**

Jongeren die in de fout gaan moeten we aanpakken. Jongeren die niets fout doen, willen we niet wegpesten uit de stad. We willen uitbreiding van de voorzieningen voor jongeren en het aantal jongerenwerkers. We stoppen met repressieve symboolmaatregelen: de mosquito, een irritante zoemtoon bedoeld om hangjongeren te verjagen, is symptomatisch voor een failliet jongerenbeleid.

– **Verklein de anonimiteit en grootschaligheid, ook buiten de buurten.**

Mensen zijn steeds minder aan hun wijk gebonden en de meeste mensen voelen zich in de eigen wijk minder onveilig dan op anonieme plaatsen daarbuiten. Objectief is dat ook terecht: meer dan de helft van de geweldsincidenten vindt buiten de eigen wijk plaats.

Ook daar – op metrostations, in winkelcentra – moeten mensen zich gesteund weten, als er iets gebeurt – en moeten ook andere mensen die in de buurt zijn durven en willen ingrijpen. Dat bereik je eerder door een vaste conciërge in een winkelcentrum van wie mensen de naam kennen, dan door overal camera's op te hangen.

Er niet alleen voor staan

Als we zoeken naar een gemeenschappelijke factor in de oorzaken van onveiligheidsgevoelens, dan lijkt dat te zijn: een gevoel van onbekendheid, anonimiteit en 'er alleen voor staan'. Dat gevoel kan veroorzaakt worden door grootschaligheid en anonimiteit in de openbare ruimte, maar ook door snelle maatschappelijke veranderingen en doordat burgers niet het gevoel hebben voldoende gesteund te worden door de overheid. De veranderde samenleving waarin mensen leven, werkt in veel gevallen kennelijk een gevoel van onthechting en een verlies van herkenbaarheid in de hand.

Om sociale veiligheid te creëren, is het daarom nodig dat de overheid zich actief gaat bemoeien met het bieden van een herkenbare context. Dat is een context waarin vertrouwen en herkenbaarheid kunnen ontstaan en groeien, en waarin waarden die burgers belangrijk vinden een plaats krijgen: sociale cohesie, solidariteit, gemeenschapszin, vertrouwen en sociale samenhang.

Bron: Sociale veiligheid organiseren, Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling 2004

Verder lezen

Deze notitie dankt veel inzichten aan publicaties van de afgelopen jaren over sociale (on)veiligheid, met name:

- Sociale veiligheid organiseren: naar herkenbaarheid in de publieke ruimte, Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), 2004 advies 31, en de onderzoeksbijlagen bij dit advies van het SCP, NCSR en NIZW.
- Zekere banden: sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid, Joep de Hart et al., 2002, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Tussen flaneren en schofferen: een constructieve aanpak van het fenomeen hangjongeren, 2007, Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- De veiligheidsutopie: hedendaags onbehagen en verlangen rond misdaad en straf, Hans Boutellier 2005 [2002]. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Meer over de SP-visie over veiligheid, landelijk en lokaal, is hier te vinden:

- Verkiezingsprogramma SP 2006-2010: Een beter Nederland voor hetzelfde geld!
- Een betere politie voor hetzelfde geld: tien voorstellen vanuit de dagelijkse politiepraktijk
- Morgen moet het beter: een zwartboek over de verslechtingen in de gevangenis en bij de reclassering
- Verkiezingsprogramma 2006-2010: Rotterdam verdient beter, hoofdstukken Veilige stad
- Heel Rotterdam Vooruit: een visie op integratie, hoofdstuk Veiligheid

Over alle behandelde onderwerpen van het Rotterdamse veiligheidsbeleid is informatie te vinden via de gemeentewebsite www.rotterdamveilig.nl.